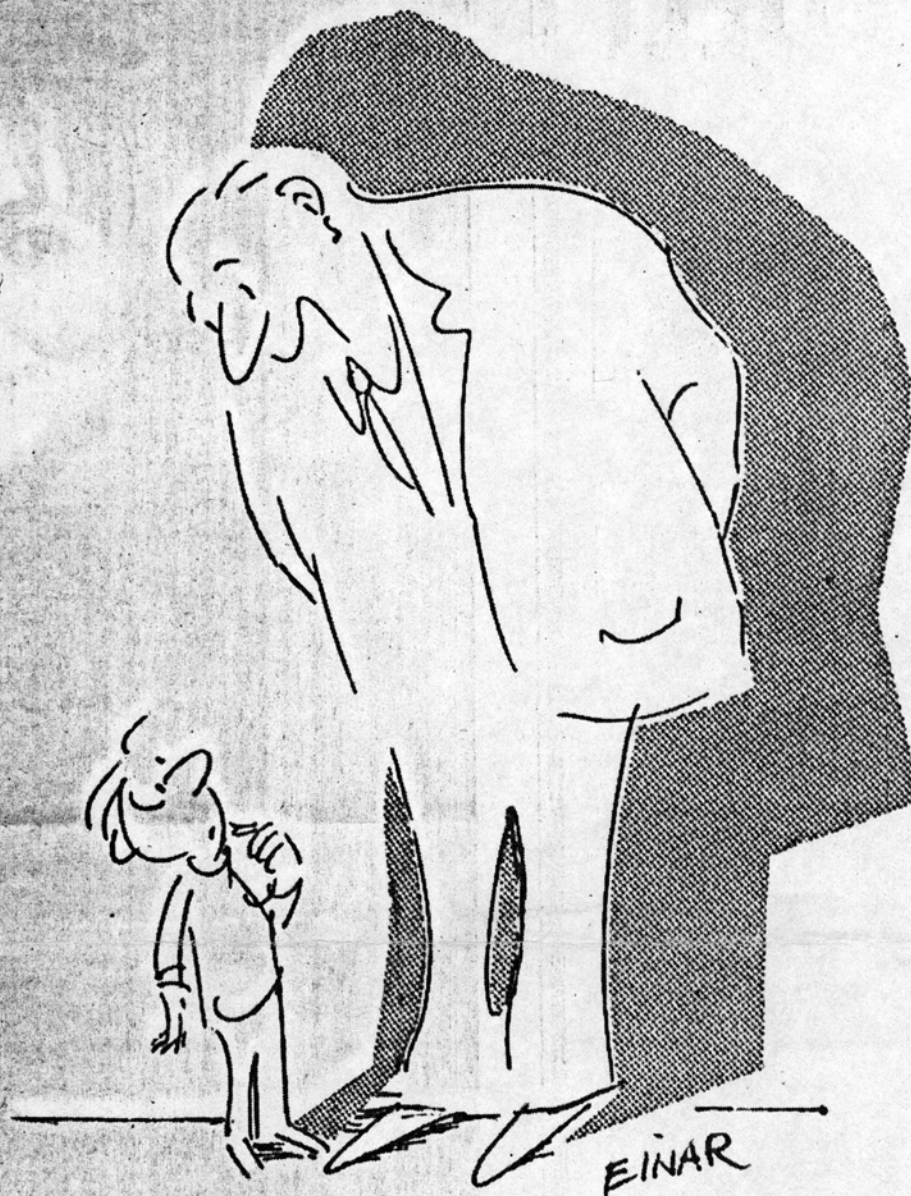

MENNESKET OG MASSEMEDIA

– Kultur er ikke mengden av hva vi vet, men viljen til å veie og velge verdier. Informasjon erstatter ikke visdom, skriver vår lørdagsgjest, tegneren og skribenten Einar Engebretsen.

– Min sønn, jeg har fortalt deg om aids, mafiaen og atombomben, – nå er du blitt stor nok til å høre litt om media...

EN IKKE-KJENDIS er et jomfruelig kjendisemne som ikke har bedrevet hor med massemedia. Fjernsynet avler kjendiser som en musemor i et museår.

Først blir man kjendis – så skriver man bok. Sjelden skrives en bok som skaper en kjendis.

Avgåtte politikere, utgåtte skøyte-løpere, bortgåtte – teologisk bortgåtte – prester skriver bøker. Den bevisste feminist og marxist-leninist fra den bedre borgerklasse sitter trygt på kjendislasset. Kjendiser er velferdsstatens adel. Ekspertene er velferdsstatens presteskap. Eksperten bruker ubegrenset tid på et begrenset område og utvikler evnen til å gjøre del-sannheter til hel-sannheter. De skrur fra hverandre og fragmenterer vår kultur. Få evner å sementere sin viten inn i et helhetssyn.

Kjendiser og eksperter utgjør en privilegert klasse som løper maraton i media og myldrer sine

meninger over oss. Fjernsyn og ukeblad tygger drøv på kjendiser – om igjen og om igjen og om igjen.

I 1835 konstruerte S.F. Morse en telegrafmottaker som utløste stor optimisme, «en oppfinnelse som vil knytte menneskeheten sammen til en stor familie». Den illusjonen brast. Men da Alexander Graham Bell i 1876 oppfant den første brukbare telefonen, blomstret nye forventninger opp. Telefonen skulle skape det menneskelige fellesskap som aldri før i historien. Den boblen brast også, men det forhindret ikke at teknokratene uttrykte nytt håp om brorskap og fred da TV-apparatet ble presentert av Baird og Jenkins i 1925 og serieprodusert i 1935. Vi kan spasere inn i stuene til hverandre, kontinenter imellom.

Dagens samfunn kan sammenliknes med det svenske orlogsskipet Wasa, som tippet rundt og sank i 1628. Et imponerende skip – en tredekker med 64 kanoner, overlesset med den tids mest moderne utstyr, men uten ballast. Den indre tyngde som skulle gi stabilitet og retning, manglet: Blopp, blopp...blopp – så var Wasa borte.

Vårt 1993-samfunn er topp-tungt.

Kultur er ikke mengden av hva vi vet, men viljen til å veie og velge verdier, evnen til å bruke og prioritere viten. Informasjon erstatter ikke visdom.

En engelsk poet sier det slik (ved hjelp av Piet Heins oversettelse):

«Visdommen skranter hos den som kun vet fra kunnskapens harde konstanter.

Viten blir vendt til dumhet av allvitende ignoranter».

Midt i media-alderens ordflom ønsker jeg meg et vennskap som ingen sexolog kan forsimple, et samfunn som ingen ideolog kan forkludre og en Gud som ingen teolog kan forklare.

I stillheten kan mitt virkelig jeg få ro og alburom – komme til overflaten. I stillheten kan et selvbilde formes som ikke speiler seg i kjendisens, underordner seg eksperten, eller måler seg med naboen.

«I stillhet og tillit skal din styrke være», sa profeten Jesaja, en ikke-kjendis i dagens media-Norge.

**LØRDAGS-
GJESTEN**
• EINAR
ENGBRETSSEN